

YOK OLMUŞ BİR MİRAS YENİ SARAY

15'inci yüzyıl ortalarında inşa edilen Edirne Yeni Saray'dan günümüze çok az kalıntı ulaştı. Kazılarla büyük bir mirasın ortaya çıkarılması hedefleniyor.

Sayfa 6

APOLLON SMINTHEUS KUTSAL ALANI

Çanakkale'deki Apollon Smintheus Kutsal Alanı, tarihsel ve mitolojik açıdan insanlarla farelerin ilginç ilişkisini hatırlatıyor.

Sayfa 10

TÜFE OYULAN TARİH

Kızılcahamam'da bulunan Mahkemeağcın Mahallesi, tarihi ve jeolojik yapısıyla dikkat çekiyor.

Sayfa 12

MEDENİYET 'ÖLÇÜSÜ'

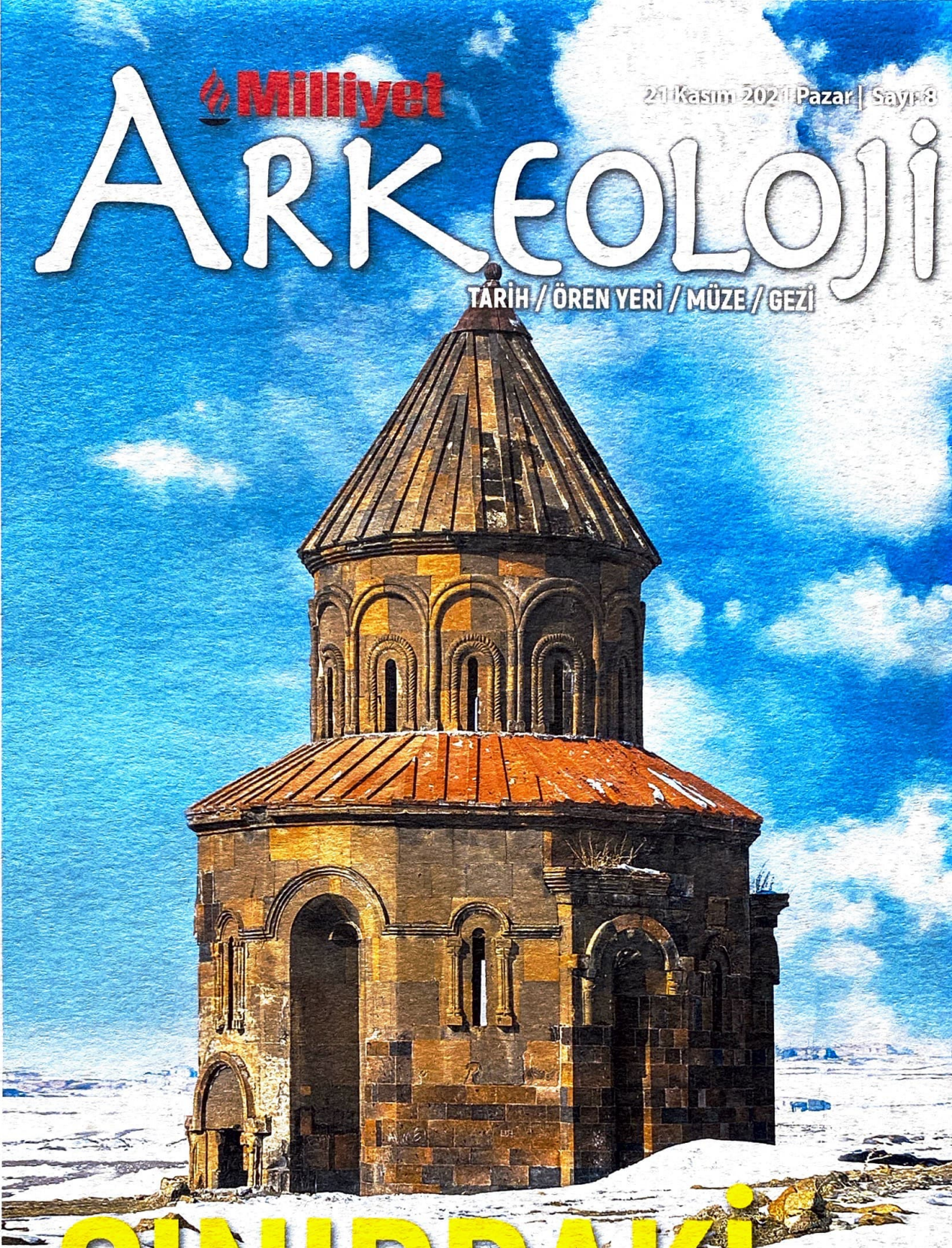
Sayfa 25

Milliyet

21 Kasım 2021 Pazar | Sayı 8

ARKEOLOJİ

TARİH / ÖREN YERİ / MÜZE / GEZİ

SINIRDAKİ GÜZEL

Kafkasya'dan Anadolu'ya giriş noktasında, Türkiye'nin en doğusunda yer alan Ani Ören Yeri, Urartulardan Osmanlılara kadar birçok farklı medeniyetin izini taşır. 1605 yılındaki depremin ardından terk edilen Ani'nin önemi yeni bulgularla pekişiyor. **CÜNEYT SADIÇ**

Türkiye'de ören yerleri nasıl belirleniyor?

Ülkemizin sahip olduğu zengin kültür varlıklarının ören yeri olarak belirlenmesi, bu varlıkların tespit ve tescili mevzuatlar kapsamında ele alınıyor

Dr. Av. Muhammed Hardalaç

Türkiye'nin sahip olduğu zengin kültürün ayrılmaz bir parçası daha, Ani Ören Yeri... Yüzyıllardır ayakta duran bu yapıyı arkeologlar, tarihçiler ve gezginlerden mutlaka dinlemeli, kaynaklardan okumalı hatta bizzat görmeliyiz. Ben ise bir hukukçu olarak ören yerinin nasıl belirlendiğinden, tespit ve tescil işlemlerinin nasıl yürütüldüğünden bahsetmek isterim. Bu değerli kültürel mirasların belirlenmesi, korunması ve bakımı için birçok mevzuat bulunuyor. Bir yapının ören yeri olarak belirlenmesi yönetmelikle düzenlenmiştir. Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıklarının ve Sitlerin Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmelik'te madde 3/j bendinde ören yeri, "Tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli uygarlıkların ürünü olup, topoğrafik olarak tanımlanabilecek derecede yeterince belirgin ve mütecanis özelliklere sahip, aynı zamanda tarihsel, arkeolojik, sanatsal, bilimsel, sosyal veya teknik bakımlardan dikkate değer, kısmen inşa edilmiş, insan emeği kültür varlıkları ile tabiat varlıklarının birleştiği alanları ifade eder" şeklinde tanımlanmıştır.

Kıstaslar neler?

Ören yerlerinin tespit ve tescil işlemleri için de kıstaslar bulunuyor. Yukarıda bahsi geçen yönetmeliğin dördüncü maddesinde bu kıstaslar şöyle belirtilir:

"a) On dokuzuncu yüzyıl sonuna kadar yapılmış taşınmazlardan olması,
b) On dokuzuncu yüzyıl sonrasında yapılmış olmasına rağmen önem ve özellikleri bakımından korunmalarına gerek görülmesi veya bu yapıların ait oldukları dönemin kendine özgü niteliklerini anlatan belge niteliğinde

Ipek Yolu Köprüsü'nün ayakları

olması ya da var olan bir geleneğin hala sürdüğünün göstergesi olan ve bir bütünün parçası olarak çevreye katkıda bulunan taşınmazlardan olması, (...)

ç) Kentsel sitler için; korunması gerekli kültür varlığı özelliği gösteren tek yapıların yoğunluk, mimari, tarihi bütünlük göstermesi ya da geleneksel kentsel dokuyu bir bütün halinde yansıtmaları"

Süreç ve yetkiler

Mevzuat kapsamında tescil ve tespit işlemlerinin yapılmasında yetkili olan kişi ve kurumlar da belirlenmiştir. Tescil işlemi için bakanlık tarafından tespiti yapılan taşınmaz kültür varlıkları ile sitlerin korunması gerekli olanlarının, koruma bölge kurulu kararıyla belirlenmesi gerektiği ifade edilir. Tespit için ise kültür varlıklarının Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na atfı yapılarak oluşturulacak bir ekip tarafından, teknik bir çalışma ile değerlendirilerek belgelendirilmesi, koruma amaçlı imar

planı müellifi, üniversiteler ya da bilimsel araştırma yapan uzmanlarca veya ilgili meslek odası gibi konu ile doğrudan ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarca bu yönetmeliğe göre hazırlanarak bakanlık ilgili birim elemanlarınca yerinde kontrol edilmesi gerektiği kaydedilir. Hayranlıkla gezdiğimiz bu yerler tarihe meydan okuyarak günümüze ulaşsa da onların tespiti, tescili, korunması, bakımı, adlandırılması gibi işlemler mevzuatlar kapsamında düzenlenmiştir. Ani de yukarıda izah edilen hukuki prosedürler çerçevesinde ören yeri olarak belirlenmiştir. 1920'de, Kurtuluş Savaşı sırasında Türkiye Cumhuriyeti sınırlarına dahil olan bu antik kente hukuk nasıl sahip çıkmaktaysa 2012 yılında da Dünya Mirası Geçici Listesi'ne dahil edilip 2016 yılında dünya mirası olarak koruma altına alınmıştır. Tarihte birçok medeniyet görmüş olan bu muhteşem şehir evrensel bir değer olarak ziyaretçilerini beklemektedir ■